

میکنم کسری اعضای آنجا را هم معین بفرمائید که انتخاب شود.

رئیس - بسیار خوب کمیسیون معارف سه نفر - کمیسیون داخله دو نفر - کمیسیون عدلیه هم یک نفر - نظام یک نفر - نفت چهار نفر - روز یکشنبه انتخاب میشوند.

(مجلس یک ساعت و بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی -
مؤتمن الملک
منشی - علی اقبال المالك - معظم السلاطین

جلسه هفتاد و سوم
صورت مشروح مجلس
یوم یکشنبه سوم عقرب
یکهزار و سیصد و سه
مطابق بیست و هفتم -
شهر ربیع الاول یکهزار
و سیصد و چهل و سه
مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر بر ریاست آقای سهام السلطان نایب رئیس تشکیل گردید (صورت مجلس یوم هفتمه سی و یکم میزان را آقای اقبال - المالك قرائت نمودند)

نایب رئیس - آقای اشکر (اجازه)

اشکر - در صورتی که بنا شود آرائی که داده میشود در مجلس قرائت شود چون آراء سه صورت دارد موافق و مخالف و ممنوع در صورتیکه اسامی موافقین و مخالفین قرائت میشود خوب است اسامی متنعین هم قرائت شود که در خارج اسباب اشتباه نشود

نایب رئیس - کمان میکنم اسامی موافقین و مخالفین که خوانده میشود متنعین هم معلوم خواهند بود آقای کازرونی.

(اجازه)

کازرونی - بنده بعد از تصویب صورت مجلس عرض دارم.

نایب رئیس - در صورت مجلس مخالفی نیست ؟

آقای آقامیرزا سید حسن (اجازه)

آقامیرزا سید حسن کاشانی - در صورت مجلس که خوانده شد يك سيد حسن مطلق نوشته شده بود خواستم به بینم کی است.

نایب رئیس - جزء موافقین و مخالفین میفرمائید ؟

آقامیرزا سید حسن کاشانی - بلی.

نایب رئیس - گویا آقای آقا سید حسن اجاق باشند.

آقا سید حسن اجاق - در چه خصوص.

نایب رئیس - در موضوع رای جلسه گذشته.

رئیس - تصویب نشده جلسه آینه روز یکشنبه سه ساعت و نیم قبل از ظهر.

مدرس - سه ساعت قبل از ظهر.

رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)

ضیاء الواعظین - بنده راجع به جلسه عرضی ندارم بعد از اعلام دستور عرض میکنم.

رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - بنده عرض کردم و پیشنهاد کردم که چون روزها کوتاه میشود سه بظهر مانده جلسه شود ولیکن تمویق نیندازند و گمان میکنم کارها بهتر پیشرفت کند.

رئیس - عده برای رای کافی نیست سه ساعت و نیم قبل از ظهر که خبر میکنند بعضی اوقات دو ساعت قبل از ظهر جلسه تشکیل میشود اگر سه ساعت باشد یک ساعت بظهر تشکیل میشود.

دستور را عرض میکنم اگر بعضی از آقایان برگشتند رای میگیریم.

اولا پیشنهاد آقایان داور و دولت آبادی.

اول پیشنهاد آقای دولت آبادی و بعد پیشنهاد آقای داور.

ثانیاً پیشنهاد شاهزاده شیخ رئیس که جزو دستور امروز هم بود بعد دو فقره خبر کمیسیون بودجه راجع بپورنه ضیاء الدین خان و سادات زنوزی و انتخاب کسری کمیسیون های معارف و داخله - آقای شیروانی.

(اجازه)

شیروانی - عرضی ندارم

رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

آقا شیخ محمد علی طهرانی - بنده خیلی متأسفم که آقای مدرس از کمیسیون عدلیه استعفا داده اند و خواستم تقاضا کنم مقرر فرمائید در جلسه آینه يك نفر دیگر هم بجای ایشان برای کمیسیون عدلیه انتخاب کنند که زودتر کار بچریان بیفتد و به علاوه استدعا میکنم به آقای وزیر معارف اطلاع داده شود که برای جواب سؤال بنده حاضرند.

چون تقریباً يك ماه متجاوز است دو سؤال کرده ام یکی راجع به معارف آذربایجان و یکی راجع به حقیقه جانت است که اسباب خسارت تجارت مملکت را فراهم آورده خوبست تا کید فرمائید که بیایند جواب بدهند.

رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)

سهام السلطان - از کمیسیون نفت سه چهار نفر از اعضاء استعفا داده اند، دو نفر از اعضایش هم غائب هستند استدعا

دو نفر کسری دارند که در جلسه آینه معین بشوند.

پیشنهادی آقای حاج میرزا عبدالوهاب کرده اند قرائت میشود:

(شرح آتی خوانده شد)

مقام ریاست محترم مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه، چون امروز باید اوقات کمیسیون ها معین و روزها هم خیلی کوتاه شده و میشود و اوقات مجلس علمی باید زیاده تر باشد لذا بنده پیشنهاد میکنم اوقات رسمی جلسه علمی به صرف بیفتد که تکلیف اوقات کمیسیون ها هم معین شود.

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - چون آقای رئیس در موقع تعیین جلسه می فرمایند سه ساعت و نیم بظهر و آقایان تاجمعی میشوند میشود يك ساعت بظهر مانده آنوقت مجلس تا يك ساعت و دو ساعت بعد از ظهر امتداد پیدا میکنند این است که بنده پیشنهاد کردم جلسات به صرف بیفتد که اقلاً از سه بفریب مانده جلسه خبر کنند که لااقل دو بفریب مانده جلسه تشکیل و تا دواز شب گذشته امتداد داشته باشد و وقتی برای مجلس باشد به علاوه امروز هم باید اوقات کمیسیون ها معین شود والا تکلیف کمیسیون ها معلوم نمیشود.

از این جهت بود که بنده این پیشنهاد را کردم و تصویبش منوط برای اکثریت آقایان نمایندگان محترم است

رئیس - آقای مشار اعظم (اجازه)

مشار اعظم - بنده عرضی ندارم

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

محمد هاشم میرزا شیخ رئیس - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

شیخ رئیس - اقلاً خوبست آقایان نمایندگان اخلاقاً اجازه بفرمایند که يك نفر مخالف در لوائح و پیشنهادات مذاکره کند بعد بگویند مذاکرات کافی است.

بنده با عصر مخالفم مخصوصاً برای زمستان که همیشه ملاحظه فرموده اید که راه های اغلب آقایان دور است و وسائط نقلیه هم نیست و مطابق اگر در خطر آقایان باشد در دوره گذشته تعطیل میشد و مطالب و مذاکرات آقایان برای دوز دیگر نمی رسید و مغیرین هم منتظر اخبار بودند و مستخدمین مجلس هم همینطور در زحمتند و شب ها اسباب زحمت میشود.

خوبست آقایان زودتر تشریف بیاورند که جلسه زودتر تشکیل شود.

بنابراین بنده کاملاً با عصر مخالفم

رئیس - رای میگیریم باین پیشنهاد آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)

کمیسیون قوانین عامه :

آقای آقا سید یعقوب ۷۵ رای

• **ملك التجار ۷۴**

• **سردار مخم ۷۲**

• **رهنا ۷۱**

• **میرزا آقاخان مصرانقلاب ۷۱**

• **اعتبار الدوله ۷۰**

• **شیروانی ۶۹**

• **ضیاءالاطباء ۶۹**

• **شیخ رئیس یزدی ۶۸**

• **صدرائی ۶۸**

• **اسکندری ۹۸**

• **شاهزاده شیخ رئیس ۶۴**

• **کمیسیون قوانین مالیه**

آقای حاج مزالملك ۷۶ رای

• **مداد السلطنه ۷۵**

• **آقای سردار معتمد ۷۴**

• **مشار اعظم ۷۲**

• **شاهزاده غلامحسین میرزا ۷۱**

• **آقای مقوم الملك ۷۱**

• **معتمد السلطنه ۷۱**

• **داور ۷۰**

• **حاج میرزا عبدالوهاب ۶۹**

• **میرزا یدالله خان ۶۹**

• **امین الشریعه ۶۷**

• **مدبر الملك ۶۵**

• **کمیسیون معارف :**

آقای امیراعلم ۷۵ رای

• **ضیاء الواعظین ۷۵**

• **احتشام الحكماء ۷۳**

• **وحید الدوله ۷۲**

• **سلطان العلماء ۷۰**

• **مفتی ۷۰**

• **کمیسیون نظام :**

آقای امیراعلم ۷۶ رای

• **سیدار اعظم ۷۶**

• **دبیر اعظم ۷۳**

• **نظام التولیه ۷۲**

• **سالار اشرف ۷۱**

• **سالار لشکر ۷۱**

• **احتشام الحكماء ۷۰**

• **صولت السلطنه ۶۸**

رئیس - یکی دو فقره اشکال است که باید رفع شود یکی این است که از بنده سؤال کردند رای اکثریت عده حاضر در مجلس منطاط است یا عده اشخاصی هم که در خارج هستند محسوب میشوند بنده نتوانستم جوابی به آقایان عرض کنم دیگر اینکه آقای مدرس و آقای احتشام الحكماء که در سه کمیسیون عضویت دارند از آن کمیسیون آخری مستعفی میشوند.

مدرس - بنده از کمیسیون عدلیه

مدیرت - میفرماید

احتشام الحكماء - بنده هم از کمیسیون نظام استعفا میکنم

رئیس - کمیسیون معارف و داخله

آقا سید میرزا حسن احق -

بلی

نایب رئیس - آقای باستانی (اجازه)

باساکی - بنده در صورت مجلس عرضی ندارم - قبل از دستور عرض داشتم

نایب رئیس - گویا در صورت مجلس ایرادی نباشد؟

(گفته شد خیر)

نایب رئیس - آقای کازرونی

دوره چهارم معش رعایت اقتصادیات و بجهت تهیه کار از برای بیکار گاهای مملکت یک قانونی راجع بایس و وطنی وضع شد و یک مدتی هم از برای آن منظور شد و مدت مهلت آن هم گذشت حالا من میبینم که در وزارتخانه ها رعایت این قانون را نمی کنند قوانینی که از تصویب مجلس مقدس می گذرد اگر در واقع یک چیزی باشد که نافع و مالی باشد و برای مردم اسباب تنقیق باشد فوراً اجرا میکنند و در مقابل این قانونی که اجرا میشود یک عملیاتی هم هست که با هیچ قانونی مطابقت نمیکند باسم اینکه هیئت وزراء رأی داده اند یا اینکه نظامنامه این طور مقرر کرده است اینها را هم بصورت قانون موقع اجرا میکنند

لکن قوانینی که بحال مملکت و مردم نافع است و اشکالی هم ندارد و محظوری هم درین نیست وقتی برای خودشان هم نافع است مع ذلک اعتنائی بآن نمیکند و آن را اجرا نمیکند

اگر اینطور باشد پس وضع قانون برای چه چیز است و اینچه زحمتها و مخارجها برای چیست

بنده خواستم مجلس مقدس تذکر بدهم که یک فکری برای این موضوع بکنند و اگر قانون واجب الاجرا نیست بفرمائید تا تکلیفدا بفرمایند و اگر واجب الاجرا است چرا رعایت نمیکند

نایب رئیس - آقای باستانی (اجاز)

باساکی - بنده میخواستم بکسیون بودجه تذکر بدهم که در جلسه گذشته در جزء یک دوازدهم میزان تصویب شد که مستمریات و شهریه ها هم داده شود درسته گذشته کلیه شهریه و مستمریات یک میلیون و بیست و چهار هزار تومان بوده است و در هدها سکه گویا هشت صد هزار تومان بیشتر نیست و ما تصویب کردیم که شهریه و مستمریات هم مطابق سه گذشته بدهند در صورتیکه باید مطابق تصویبی هدها سکه پرداخت شود و چون در هدها سکه مبلغی از آن کسر شده است بنابر این خواستم در این موضوع یک توضیحی داده شده باشد برای اینکه وزارت مالی که مجری این قانون است بداند که در هدها سکه بیشتر از هشتصد هزار تومان

نیردازد که محل ندارد دیگر اینکه در جزء بودجه ها که در هدها سکه اوراقش منتشر شده است هیچ اسمی از بجهت مملکت برده نشده و معارف هم هیچ ذکری از آن نیست و گویا از این هشتصد هزار تومانی هم که حالا بوزارت معارف تخصیص داده اند شامل حال اداره صهی نمیشود و وزارت مالی چند ماه است که حقوق مأمورین صهی ولایات را توقیف نموده و نداده است و رسماً نوشته است در ضمن بودجه هدها سکه چیزی پیش بینی نشده است داده نمیشود

و درسته گذشته هم گویا از عایدات نواقل پرداخته میشده است و امسال آقای رئیس مالی قدغن کرده اند که از عایدات نواقل هم پرداخته نشود و گفته اند عایدات نواقل مخصوص مخارج بلدی است

بنابر این میخواستم تذکر بدهم که آقایان یک فکری برای مأمورین صهی ولایات بکنند و باید از هر محل عایدی باشد یک چیزی برای آنها منظور کرد زیرا صهی اهمیتش بر همه معلوم است

نایب رئیس - آقای قائم مقام الملک (اجازه)

قائم مقام الملک - در دستور امروز چون ممکن است مذاکرات در فقرات دیگر زیادتر طول بکشد تقاضای کم لایحه سادات زوزنی را مقدمه بدانند و گمان میکنم آقایان هم موافق باشند

نایب رئیس - درایم موضوع دوسه فقره پیشنهاد هم شد است در وقتش عرض میکنم آقای ضیاء الواعظین

(اجازه)

ضیاء الواعظین - تقریباً دو ماه است که از وزارت معارف راجع بتأسیس مدرسه صنعتی ایران و آلمان سؤال شده بود و برای جواب حاضر نشده اند و چون ماهم هست که رئیس مدرسه آمده و هنوز تکلیفش معلوم نشده است و موقع میگردد و لازم است وزارت معارف معلوم کند که این مدرسه کی تأسیس خواهد شد

این است که بمقام محترم ریاست تذکر میدهم تا کتب بفرمایند که آقای وزیر برای جواب حاضر شوند

نایب رئیس - تذکر داده خواهد شد

آقای رئیس التجار (اجازه)

رئیس التجار - بنده در جلسه گذشته شرحی راجع به وضعیت زراعت اطراف طهران بر عرض مجلس رساندم و آقای وزیر مالی هم جواب دادند بعد که مجدداً که بمنزل رفته بعضی ها مراملات کردند من دیدم که این جواب امید بخش نبود و چون این یک مسئله است که اگر در آن محافظه کاری بشود بالاخره یک ندامت فوق العاده برای خود ما مجلسی ها

مستول در آن کار اخطار خواهد کرد و وزیر مزبور باید توضیحات لازمه را بدهد بنده عرض میکنم علت اینکه در وزارت عدلیه الباطنی استعمال نمیشود چه چیز است؟

در واقع مجلس چهارم یکی از خدمتاش بمقدمه مالین بود که در واقع یک کمی برای صنعت مملکت و برای بیکارها برداشته شود و اگر کنیم که هیئت مقننه هم کاملاً مطلع قانون بوده اند و اقدام خودشان را هم کرده اند حالا بفرمائید علت اینکه این قانون در مملکت رواج پیدا نمیکند چیست؟

مثلاً آقای وزیر عدلیه که اینجانب تشریف میگذرد و همه ما هاهم میدانیم که امروز قضایات راجع بمسئله بیکاری و امور زراعتی فقط در اطراف طهران منحصر بیکجا نیست ولی هشت جامعه طهران منتظرند که ما در اشکار یک جدیتی بکنیم ما هاهم چه بکنیم

ما هاهم میگویم و وزیر هم بما جواب میدهند و ما مجبوریم بواسطه اعتمادی که به آنها داریم متقاعد شویم پس معقیده بنده را عملی نیست که شش نفر از شعبات مجلس انتخاب شود و این شش نفر بنشینند و یک تصمیم قطعی بگیرند و مردم بدانند که مجلس اقدام خودش را کرده است و الا بدون رد و ریاستی بنده عرض میکنم سال دیگر اینوقت ارزاق طهران فوق العاده رو بخرابی و زحمت است ولی سایر جاهها را من نمیدانم و فوریت این پیشنهاد را هم تقاضا میکنم

نایب رئیس - آقای آقا میرزا یدالله خان

(اجازه)

آقا میرزا یدالله خان - بنده هم در تعقیب مذاکرات آقای رئیس التجار عرض میکنم

موضوع نداشتن بندرو گاو میری اهمیت فوق العاده دارد متأسفانه بدفع الوقت میگذرد

بنابر این استدعا میکنم و پیشنهادی را که سه جلسه قبل تقدیم کرده بودم امر بفرمایند قرائت شود تا تکلیفش معلوم شود

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خواستم از تمام مذاکراتی که در اینجا شده و همچنین از مذاکرات آقای کازرونی یک نتیجه عملی بگیرم و یک ماده از قانون اساسی را برای یک نفر از وزراء که در اینجا هست قرائت کنم بعد هر یک از وزراء که آمدند این ماده از قانون اساسی را میخوانم بلکه از این مذاکرات یک نتیجه بگیریم و الا همیشه این صحبتها قبل از دستور میشود حتی از وزیر سؤال هم میشود تا ماش هبأ منشور میشود و نتیجه نمیدهد اصل بیست و هفتم مجلس دره جانقن ذوقوانین و ما سامعه در اجرای آن ملاحظه کند و وزیر

خواهد شد یک فقره پیشنهاد است قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

مستدعی است اعتبارنامه آقای صوات السلطنه راجز و دستور امروز قرار بدهید ملک التجار

نایب رئیس - مخالفی نیست؟ (بعضی از نمایندگان کان خیر)

نایب رئیس - آقای اعتبار الدوله (احضار برای قرائت رایت)

(راپورت شعبه پنجم راجع به نمایندگی آقای دولت السلطنه را آقای اعتبار الدوله بشرح ذیل قرائت نمودند)

شعبه پنجم دوسه انتخابات مشهرا در چند جلسه تحت مطالعه در آورده و نتیجه را بشرح ذیل بر عرض مجلس مقدس شورای ملی می رساند

بعد از آنکه انجمن نظار تشکیل و اعلان انتخابات را منتشر نموده جمعی از اهالی در تلگرافخانه متحصن و تلگرافات زیادی دایر شکایت از اعضای انجمن نظار بدوالت مغایره کرده اند در نتیجه شکایت اهالی آقای معظم الملک از طرف دولت مأمور تقییش انتخابات مشهود شده از ۱۴۴۲ صفر به توزیع ترفه پرداخته اند و از ۲۲ ربیع الاول اخذ آراء شده

کلیه تعرفه که در شهر و توابع توزیع شده ۳۵۳۱۶ ورقه بوده و جمیع آرائی که بصندوق برگشته ۲۸۰۷۸ ورقه بوده در نتیجه استخراج آراء آقای صوات السلطنه با کثرت ۱۴۷۰۹ رأی و آقای حاج ملک التجار با کثرت ۱۳۹۲۱ رأی و آقای نظام التولیه با کثرت ۱۳۴۵۱ رأی و آقای امیراعلم با کثرت ۱۲۲۰۱ رأی بنمایندگی

مجلس شورای ملی منتخب شده اند چندین فقره اعتراض بانجمن نظار رسیده و از وضع انتخابات بعضی از حوزهای جزو شکایت کرده اند

انجمن نظار رسیدگی بشکایات مزبور نموده و عین آنها را ضمیمه دوسه نموده در صورت مجلس اظهار کرده اند

(نظر بانجمن نظار در امر انتخابات خود را بطرف مبدان تصمیم گرفت شکایت واصله را بمجلس شورای ملی احاله داده و حکمت و قضاوت را بمجلس واگذاشت)

شعبه پنجم دوسه را بدقت درجالات متعده مطالعه و رسیدگی نمود تمام شکایات مبنی بر این است که انتخابات بعضی از حوزهای جزو از قبیل جام و باخرز و غیره در تحت تأثیر تهدید و تطمیع جریان یافته یک دو فقره هم از عدم کفایت سن آقای صوات السلطنه رسیده بود

بعد از رسیدگی در مواد شکایات نظر باین که شکایت کنندگان مدارک کافی و

دولت راجع بمستمری سادات زوزن بنظر نمایندگان محترم رسیده و در اینجا عرض تقصیل را زاید دانست کمیسیون بودجه مفاد لایحه پیشنهادی دولت را تصدیق و معتقد است وزارت مالی مستمری اشخاص مفعله ذیل را که کلیه مبلغ بکشد و بیست و هشت تومان و نه قران بالغ میشود و در این مدت تصفیه نشده

مستمری حاج میرزا عبدالغنی شیخ الاسلام ۵۰ تومان

میرزا سید رضا ۹۹ تومان

سید حسن ۳۳ تومان

سید لیمان ۵۰ تومان

سید علی نقی ۳۱ تومان

سید عبدالصمد ۳۵ تومان

میرزا سید کاظم ۳۶ تومان

میرزا سید محمد حسن ۷۶ تومان

میرزا سید تقی ۷۰ تومان

میرزا سید ابوالحسن ۴۳ تومان

میرزا سید تقی ۹۹ تومان

میرزا سید آقا ۳۰ تومان

میرزا اسمعيل ۲۴ تومان

میرزا سید فضل الله ۱۶ تومان

میرزا سید رحیم ۶۰ تومان

۱۸ نفر جمع ۱۲۸۹ تومان

از افراد تومانی یک تومان از بابات سنوات مضایه در مقابل مالیات بدهی سادات زوزن منظور و احتساب نمایند و ده سنوات آتی به هم بشرخ مزبور پرداخت نمایند بنابر این ماده واحد ذیل را تنظیم و برای تصویب تقدیم مجلس مقدس مینماید

ماده واحد - وزارت مالی مجاز است معادل یکصد و بیست و هشت تومان و نه قران مستمری و تخفیفات شخصی سادات زوزن را از هر مالی که حساب مالیاتی خود را تصفیه نکرده اند از قرار تومانی یک تومان در مقابل مالیات معوقه ایشان احتساب نموده و از هدها سکه به بدهم تومانی یک تومان پرداخت نماید

نایب رئیس - آقای ضیاء الملک (اجازه)

ضیاء الملک - عرضی ندارم

نایب رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)

ضیاء الواعظین - مرضی ندارم

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - همه موافقت

مخالفی نیست

نایب رئیس - آقای اخگر (اجازه)

اخگر - موافقت

دوره پنجم

نایب رئیس - مخالفی نیست؟ آقای تدین

(اجازه)

تدین - بنده یک اصلاحی در این ماده بنظم میرسد که عرض میکنم در این جا نوشته است وزارت مالی مجاز است معادل یک هزار و دویست و هشتاد و نه قران مستمری و تخفیفات شخصی سادات زوزن را

البته آنچه که بعد از تصویب مجلس به وزارت مالی ابلاغ میشود این ماده واحد است بنده عقیده ام این است که یک جمله علاوه بشود (مطابق صورت ضمیمه) و اسامی که خوانده شد ضمیمه شود و وزارت مالی فرستاده شود

اعتماد السلطنه مخبر - بنده قبول می کنم

نایب رئیس - پس یکدفعه دیگر قرائت میشود و رأی میگیریم

بعضی از نمایندگان - رأی

نایب رئیس - رأی میگیریم ب ماده واحد

آقایانیکه موافقت ورقه سفید الاورقه کبود خواهند داد

(اخذ آراء بعمل آمده و پس از استخراج نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول ۸۶ ورقه کبود ۱۰ ورقه امتناع ۲

نایب رئیس - با کثرت ۸۶ رأی از ۹۳ نفر حاضرین تصویب شد

اسامی موافقین - آقایان :

محمود میرزا - افشار معظم الملک

اقبال الملک - آقا شیخ هادی شیخ رئیس محمد هاشم میرزا - آقا سید کاظم وزدی نصرت الدوله - دولت آبادی - اعتبار الدوله سردار فاخر - ناصر الاسلام - وکیل الملک قوام الدوله - حاج آقا اسمعیل - صولت - السلطنه - سردار عشار - رهنما

عبد الملک - سر کشیک زاده - سهراب خان - میرزا شهاب - سیف الله خان اسکندری - سردار منتصر - رئیس التجار - میرزا آقا خان عصر انقلاب - کازرونی - صدر العلماء - کی استوان - معتمد السلطنه - احتشام - الحکماء - و جید الدوله - مدیر الملک - دیوان بیگی - میرزا بالله خان - حاج میرزا علی رضا آقا شیخ عبدالرحمن - مشیر معظم - آقا شیخ - محمد علی ظهانی - قائم مقام الملک - هداد - السلطنه - سدرائی - میرزا سلیمان ایزدی - احیاء السلطنه - شریعت زاده - دبیر اعظم - تدین - مصدق السلطنه - مشارعظم - امیراعلم - شیخ الاسلام - حاجی سید الحقیقین ضیاء - الاطباء - سردار معتمد - ضیاء الواعظین - ملک الشمره - سردار نصرت - آقا میرزا - احمد بهجانی - آقا سید مصطفی بهجانی - مدرس - آشتیانی - معاضد السلطنه - آقا سید یعقوب - آقا سید محمد الدین - امین الشریعه

ضیاءالملک . سردار مفتاح . شیخ المراقبن - زاده . آقا سید حسن کاشانی . آقا سید حسن اجاق . داور . حاج میرزا اسدالله خان میرزا جواد خان خوشی . مشیراعظم . حاج مرز . الممالک . صدق السلطنه . شریعتدار . یمن . الملک . یاسائی . غلامحسین میرزا . اشکر . سیدار اعظم . ملکالتجار . حاج میرزا عبدالوهاب . فتح الله میرزا . سالار . لشکر .

اسامی مخالفین . مصدق الملک . ورفه بدون قصد و کبد . مقوم الملک . حاج . هز الممالک . یک نفر دیگر هم رابرت کمیسیون بودجه راجع بوده ضیاءالدین خان است استدعا میکنم آقایان مساعدت بفرمایند آن هم جزو دستور بشود .

نایب رئیس - مخالفی نیست؟ بعضی از نمایندگان - خیر

باین مضمون خوانده شد) کمیسیون بودجه بلاجه نمره ۱۰۰۱ دولت مطرح بحث قرار داده و در نتیجه چون مرحوم ضیاءالدین خان در راه خدمت بدولت بقتل رسیده و بازمانده گان مشارالیه در حال قرض و بریانشانی مانده اند و واحدیه پیشنهادی دولت را بامتصاص اصلاحی تصویب و اینک تقدیم مجلس مینماید .

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است گداهای ده تومان شهریه در باره وراث قانونی مرحوم ضیاءالدین خان (زین العابدین یدرو جمله مادر) از تاریخ اول حمل ۱۳۰۲ برقرار و از محل مستری و شهریه ها پرداخت نماید .

نایب رئیس - آقای مصدق السلطنه و آقای اشکر که موافقت؟

(گفته شد بلی) **نایب رئیس** - مخالفی نیست رای می - گیریم باده واحده .

آقایانیکه موافقت و در وقت سفید والا کبود خواهند داد .

(اغذ آراه بعمل آمده پس از انصراف نتیجه اینطور حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول و ۶ ورقه امتناع

۷ ورقه کبود ۳

نایب رئیس - با اکثریت صحت و پنج رای از هشتاد و نه تصویب شد

اسامی موافقین: آقایان حاج سیدالمحققین . افشار . تقی زاده . اسکندری . حاج مرز الممالک . کی استوان . شریعتدار . یاسائی . احباب السلطنه . میرزا سید حسن کاشانی . سالار . لشکر . ملکالتجار . سیدار اعظم . میرزا جواد خان خوشی . آقبال الممالک . آقا شیخ هادی شیخ الرئیس . آقا سید کاظم یزدی . آقا سید حسن اجاق . آقا شیخ جلال الدین . مشیراعظم . محمدولی میرزا . سر کشیک . زاده . رحمتا . مدلل الملک . سردار فخر . قوام الدوله . اشکر . سهراب خان . دولت آبادی ناصر الاسلام . قایم مقام الملک . آقا شیخ

عبدالرحمن . مدبرالملک . سردار منتهر . تفرین . یمن الملک . شریعت زاده . دیراعظم . همداد السلطنه . معتمد السلطنه . احتشام . الکسکاه . دیوان یکی . غلامحسین میرزا حاج میرزا علیرضا . وحیدالدوله . میرزا به الله خان . امیراعظم . نصرت الدوله . مشیرمقام . مشاراعظم . ضیاءالرواظمین . سردار معتمد . شیخ الاسلام . ضیاءالاطباء . مساعد السلطنه . آشتیانی . آقا میرزا سید احمد بهبهانی . سردار نصرت . امیراحتشام . سردار مفتاح . امین الشریعه . نظم الملک . داور . شیخ المراقبن زاده . فتح . میرزا .

مخالفین - آقایان - مصدق الملک - حاج آقا اسمعیل عراقی . آقا شیخ محمد علی - ورقه سفید بدون قید سفید و کبود

صدرالعلماء . معظم السلطان **حاج عز الممالک** - بنده راجع به خواندن آراه یک مرضی دارم .

نایب رئیس - بفرمائید **حاج عز الممالک** - مرض بنده راجع باین مرتبه بخصوص نیست ولی درخواستن آراه بنظر من یک اشتباهی میشود ورقه سفید علامت قبول و ورقه کبود مرد نوشته میشود

امام متعین اصلاً بعضی امتناع میکنند و ورقه سفید خالی هم نمیدهند اینست که از خواندن اوراق سفید خالی معلوم نمیشود که همه متمتعین فقط همانها هستند بلکه همه متمتعین از همه حضار مجلس معلوم میشود **نایب رئیس** - بهین جهت هم عده کلیه حضار میشود که معلوم شود بعد از این موافقین و مخالفین چند نفر میمانند . امروز انتخاب کسری کمیسیونها را اعلان کرده بودند .

آقای همداد السلطنه (اجازه)

عماد السلطنه - راجع به کسری کمیسیونها بنده پیشنهاد میکنم بماند برای جلسه آتی یک فکری بشود و محتاج بتجدید نشویم .

نایب رئیس - مخالفی نیست (گفتند خیر)

نایب رئیس - پس جزو دستور آتی خواهد شد .

مدرس - چهار نفر هم کمیسیون فقط کسر دارد .

نایب رئیس - بلی اعلان شده . آقای آقا سید یعقوب - بنده خواستم تقاضا کنم . آن پیشنهادی را که آقای رئیس - التجار کرده بودند و گمان میکنم یک قدم عملی باشد برای اوراق آتی طهران و فوریتش را هم خواسته بودند مقرر بفرمائید خوانده شود .

اشکر - بنده تقاضا میکنم موضوع اقتصادیات طرح شود .

شیروانی - جزو دستور بود **دولت آبادی** - بنده میخواستم تقاضا

کنم وارد دستور شویم **نایب رئیس** - آن پیشنهادی که کرده - اند رای گرفته شود یا اینکه وارد دستور شویم آن پیشنهاد بماند برای بعد از تنفس ؟

آقای اعتماد السلطنه (اجازه) **عماد السلطنه** - راجع باین پیشنهادی که آقای رئیس التجار تقدیم کردند و غالب آقایان امضاء کردند و بنده هم امضاء کرده ام یکی از بهترین پیشنهادات است ولی باین جهت که تعدادی در اطرافش دقت میکنند .

لذا بنده تقاضا میکنم بفرمائید طبع و توزیع شود و برای جلسه آتی مطرح شود که آقایان هم در اطرافش بیشتر دقت کرده باشند .

نایب رئیس - مخالفی نیست؟ (گفته شد خیر)

نایب رئیس - طرح پیشنهادی آقای دولت آبادی قرائت میشود .

(شرح ذیل قرائت شد) مقام محترم ریاست مجلس مقدس شورای ملی شیدالله آگاهانه - نظر با اهمیت بهران اقتصادی مملکت و تفاوت فاحش صادرات و واردات مملکتی و ننگ شدیدی که در امر تجارت و داد و ستد عمومی روی داده و احتیاج مفرطی که در توجه بحال زراعت فلاحات احساس میشود در تقییب مذاکرات روزیک شنبه ۱۵ سنبله پیشنهاد مینماید که یک کمیسیون شش نفری از شعب انتخاب گردد بنام کمیسیون اقتصادیات که در راه حل مشکلات مشاغل اقتصادی دقت نموده نظریات دیگر آن هم بآن کمیسیون ارجاع شود بلکه طرحهای سودمند به مجلس بیاید و تذکرات مفید بدولت داده شود و آنجا که ممکن است از بهران اقتصادی جلو گیری گردد

محمد ولی میرزا - بنده مخالف **نایب رئیس** - بفرمائید

محمد علی میرزا - البته پرواضح است که بنده در اصل پیشنهاد هیچگونه مخالفتی ندارم

منتهی آرزوی من این بوده است و در دوره چهارم هم همیشه تعقیب می کردم که مسائل اقتصادی بخصوص طرف توجه مجلس شورای ملی واقع شود و برای این که طرف توجه واقع شود

البته لازم است که مجلس داخل در ولی بنده از نقطه اینک (تصویری کنم که تمام آقایان هم نظرشان این باشد) باید مابیک کاری بکنیم که این مسئله یک صورت عملی بشود بگیرد و فقط باین قانع نشده باشیم که با وضعیت اقتصادی کنونی مملکت یک مذاکرانی در مجلس شده باشد

باینکه در کار فلاحات البته در این مدت مدید ملاحظه میفرمائید و میبینید که همیشه هم جلو گیری نشود بدتر و سخت تر خواهد شد گمان میکنم پیش از این برای اثبات این مطلب در کار تجارت لازم نباشد چیزی عرض کنم . برویم در کار فلاحات (هزار هاست موضوع هست میخوانم وقت مجلس را تلف توضیح بدهند

حاج میرزا یحیی دولت آبادی - بنده تصور میکنم در هیچ کار از کارهای مهم بلکه اهم آتقدیری اعتنائی نشده است که در کار اقتصادیات شده است اگر بخواهیم این جمله را مدلل کنیم (اگرچه گمان میکنم همه آقایان صدیق دارند و محتاج بدلیل و برهان نیست) اگر بخواهیم این جمله را مدلل کنیم یک نظری میکنیم باختلاف صادر و وارد مملکت از چندین سال پیش از این تا بهال البته این اختلاف صادر و وارد یکدفعه و

آنی حاصل نشده بلکه در طرف مدنی و بتدریج حاصل شده و یک سرتاریخ هم دارد و در آن سرتاریخ عدد صادرات نه شده است و عدد واردات ده و همین طور بتدریج واردات ترقی کرده و جلو آمده است . وقتی نگاه کنیم بصادرات مملکت می بینیم اگر آن روزی که این اختلاف میان صادر و وارد حاصل شد حکومت وقت مردم . متنفذین و غیر خواهان مملکت بخیال افتاده بودند که چرا امسال صادر و وارد مانعیر کرده است و جبران کرده بودند تا بجا باین مقام میرسید

نکردند رفته رفته همی زیاد شد زیاد شد تا این که حالا این ارقام و وحشتناک حاصل شده است یک نظری کنیم بیابازار (نه بازار طهران بلکه بازار ایران) میبینیم هفته نیست که یکی دوترا از تجار ورشکست نشوند و کسبه در حال پریشانی همه دکانهای خود را بسته میروند و گدا می شوند و در کوچه های نشینند

آیا یکدفعه اینطور شده یا بتدریج؟ البته بتدریج و در زمان طولانی کم کم موجب اتش فراهم شده است تا این که حالا باین حالت رقت انگیز رسیده است که حقیقتاً وقتی وارد بازار میشود شمارا بهت میگیرد که این مردم در چه حالند از شایبهوت ترند آنهایی که از صبیح میروند بازاردگان را باز میکنند و شب بخانه شان میروند و برای معاش و قوت لایموشان نتوانسته اند چیزی تهیه کنند

آیا هیچ دلیلی برای اثبات عرض من بالاتر از این هست که پول این طور در مملکت نایاب شده ؟

آیا درسی چهل سال پیش از این کاری پولی مملکت همینطور که حالا هست بوده آیا نباید در نظر داشته باشیم که خدا نخواست بعد از چندین سال دیگر باین تدریجی که پیش میروند شکل دوقرانی یا اشرافی را در خواب ببینیم ؟

بچه دلیل عرض میکنم ؟ بدلیل اینکه در این مدت همینطور بتدریج آمده و اگر هم جلو گیری نشود بدتر و سخت تر خواهد شد گمان میکنم پیش از این برای اثبات این مطلب در کار تجارت لازم نباشد چیزی عرض کنم . برویم در کار فلاحات (هزار هاست موضوع هست میخوانم وقت مجلس را تلف توضیح بدهند

برویم در کار فلاحات البته در این مدت مدید ملاحظه میفرمائید و میبینید که همیشه هم جلو گیری نشود بدتر و سخت تر خواهد شد گمان میکنم پیش از این برای اثبات این مطلب در کار تجارت لازم نباشد چیزی عرض کنم . برویم در کار فلاحات (هزار هاست موضوع هست میخوانم وقت مجلس را تلف توضیح بدهند

از آن روزی که راه آهن مادر مجلس سیاست افتاد روز بد بختی ایران شروع شده ماهه وقت صحبت داشته ایم که راه

آهن را نمیتوانیم از مجلس سیاست بیرون بیاوریم خوب راه آهن را نمیتوانیم از مجلس سیاست بیرون بیاوریم اما راه راهم نمیتوانیم بطوری درست کنیم که عرابه روشود؟ راه آهن را نمیتوانستیم از مجلس سیاست بیرون بیاوریم اما چهار تایل هم نمیتوانستیم بسازیم؟

امروز تمام بدبختی ما وقتی که نگاه کنیم بواسطه نداشتن راه است بلی ما نمیتوانیم یک دفعه چندین کرور پول خرج کنیم و راه آهن بسازیم ولی ما نمیتوانیم این راهها را اگر خوشه نمیکشیم اقلعرا بهرو کنیم

آنوقت ببینیم چقدر تفاوت در امر اقتصادیات از باب تجارت و فلاحات پیدا میشود از نقطه نظر فلاحتی آقایان غالباً از ولایات تشریف آورده اند احوال ولایات را خبر دارد

برویم از اینجا بیرون ببینید در این دهات نزدیک و اطراف پایتخت زنهار بچه صورت هستند نمیتوانم عباراتی که اسباب انزجار خاطر باخارج از نزاکت بشود عرض کنم بروید نگاه کنید ببینید .

در حالیکه اگر توجهی به حال فلاحات شده بود اگر اندک اصلاحات اساسی در امر زراعت شده بود امروز در گار مملکت باینجا نرسیده بود که برای مردن دوهزار باره هزار اموال

فلاحتی اختلال در امر فلاحات مملکت حاصل شود نکریم نشد .

حالا هم بچه چیز اهمیت میدهم الا بزراعت . الا بتجارت در صورتیکه حیات مابسته باینها است .

نمیدانم این عبارت اغراق است یا اغراق نیست و بگوش آقایان بچه صورت میرسد اما من میگویم علی اله هر چه با دیاد بشما میگویم بحران اقتصادیات دارد حیات ملی ما را تهدید میکند خیلی حرف سنگینی بود اما خیر یک قدری فکر کنید ببینید همین طور هست یا نیست پیش از آنکه بیچاره شوید . پیش از آنکه چاره از ما گرفته شود فکر چاره و فکر علاج کنیم و در دوره چهارم یکی از برجسته ترین کارهایی که در مجلس شد مسئله پوشیدن البسه وطنی بود آیا ما محتاجیم یا اینکه برای هر کار جزئی یک قانون وضع کنیم ؟ پشت سر هر قانونی که در مجلس وضع میشود یک فرمان هم صادر شود پشت سر آن فرمان یک فوج قشون هم برود تا آن فرمان را آن قانون را اجرا بکنند .

اینکه نمی شود همه می بینیم و آقایان نمایندگان مکرر از گوشه و کنار شکایت

کرده اند که چرا البسه وطنی عمومیت پیدا نمکند همه ایراد برویزر و پروزارخانه میکنند حق هم دارند اما یک مطلب را نباید فراموش کرد که در مسائل اقتصادی تنها دولت و مجلس نمی تواند کار را اصلاح کند مگر آنکه اکثریت عمومی و آن روح وحدت ملی بتواند این کار را انجام بدهد یعنی همه شرکت کنند همه که شرکت کردند آن کار صورت میگیرد .

سر کشیکزاده - راجع بکمیسیون صحبت کنید .

دولت آبادی - بکمیسیون هم میرسد الان در این بازار طهران در تاثیر همان قانونی که در مجلس چهارم وضع شد تقریباً متجاوز از چهار صد هزار تومان لباس وطنی در پیش فروشندگان موجود است و همه در حال پریشانی و فلاکت هستند و هیچ کس آنها را نمی خرد چرا نمی خرد؟

برای اینکه در تاثیر این قانون کدر مجلس چهارم گذشت خارجه ها متاعشان را ارزان کردند متاع را که ارزان کردند بقول یک روزنامه نویس که خیلی بدعتوانی کرده بود نوشته بود ایرانی ها اجتمع نشدند که بروند جنس ارزان و خوب را کنار بگذارند و جنس گران بد را بخرند خیر اگر ایرانی دارای احساسات

باشد باید آن پارچه بد گران را که مال مملکت خودش است آن پارچه ضعیف بد را که خوب ارزان که مال خارجی است اما چون احساسات عمومی آن طور که باید و شاید سرشار نیست بعضی این

اینکه دیدند پارچه های فرنگی ارزان تر شد همه پارچه های وطنی را رها کردند و رفتند پارچه های فرنگی را خریدند .

پس در این قبیل مسائل باید همه شرکت کنند تا انجام بگیرد .

مثلا در امر زراعت همه میدانیم مهم ترین اسباب برای اصلاح فلاحات و زراعت یک مملکت تأسیس بانک فلاحتی است . ما حالا بانک فلاحتی نمی توانیم داشته باشیم برای اینکه سرمایه نداریم .

اما بدل او را یک چیزی میتوانیم داشته باشیم و آن تأسیس یک شرکت تعاونی فلاحتی است .

ملاحظه بفرمائید روزنامه های خارجی را و ببینید همان شرکت تعاونی فلاحتی که چند سال پیش در مصر تأسیس شده امروز بچه مقام رسیده و چه تاثیر عظیمی در امر فلاحات حاصل شده است در یک دهی که نکام میکنند میبینید دوفن رعیت بکلی بی چیز نبود و نفر کد خدا یک پولی دارند باید شرکت تعاونی بطوری منظم شود که آن کد خدا از پول خودش استفاده کند و رعیت هم از پول کد خدا استفاده کند و همگدا و همگدا برای این قبیل مسائل و نظائر اینها

محتاج است که مجلس شورای ملی افکار عمومی را برای شرکت در امور اقتصادی دعوت کند .

مسئله مهم این است والا می بدولت بگوئیم همچو کن و خودمان هم در مجلس شورای ملی حرفهای بزینم و هر کدام یک پیشنهاداتی بکنیم نتیجه ندارد .

باید یک کاری کرد که افکار عمومی برای شرکت در این امر حاضر شود از این نقطه نظر بود که بنده عرض کردم یک کمیسیون بنام اقتصادیات در مجلس منعقد شود (و افکار تمام آقایان نمایندگان که بنده گمان میکنم همه موافق هستند یک نفر هم مخالف نباشد) .

در آن کمیسیون جمع شود و تمرکز پیدا کند و همچنین در خارج هم افکاری از تجار و زارعین هست آنها هم افکار خودشان را تقدیم نموده و آن کمیسیون با دولت داخل مذاکره شود و در ضمن یک تبلیغاتی هم برای حاضر کردن احساسات و افکار عمومی ملت برای شرکت در اصلاح امور اقتصادی بشود والا شما می بینید اینجا قانون وضع کنید که اجزاء ادارات و وزارتخانه ها لباس وطنی بپوشند و در وزارتخانه ها هم سرایت نکند بچه نتیجه دارد؟

چند سال دیگر هم میگرد و باین ترتیب که مرد فریب این قانونها را میخورند و میروند مشغول کارهای وطنی میشوند و ورشکسته میشوند میروند بی کارشان باید یک فکر اساسی برای این کار کرد بدین آنکه یک پیشنهادی بنده در این باب کردم آقای داور هم یک پیشنهادی کردند بنده هم کاملاً با پیشنهاد ایشان موافقم ایشان هم گمان نمیکند مخالف باشند که کمیسیونی بشود و همان مذاکرات صبیحی که کردند آنهم در همان کمیسیون مطرح مذاکره شود .

در همین امروز که آقای رئیس التجار پیشنهاد کمیسیون کردند آنهم منافاتی با این پیشنهاد بنده ندارد که یک کمیسیونی مرکب از شش نفر از اشخاص داوطلب بنام کمیسیون اقتصادیات تشکیل شده و همه این مطالب و مذاکرات در آنجا جمع شود و هر کسی هم فکری دارد فکرش را در آنجا بدهد که یک نتیجه گرفته شود

بنده میدانم فقط تأسیس یک کمیسیون همانطور که فرمودند اثر ندارد اما ما نمیخواهیم فقط یک کمیسیونی تشکیل داده و رها کنیم بکار خودش مثل سایر کارها ما میخوانیم افکار عمومی مجلس در آنجا تمرکز پیدا کند و جرح و تعدیل شود و بعد از افکار خارج هم استفاده شود آنوقت بلکه بتوانیم یک قدمهای اساسی مفید و نافعی بجانب اصلاح اقتصادیات برداریم .

این است عرایض بنده دیگر خلاصه است بظن آقایان . نایب رئیس . اگر آقایان موافقت

چند دقیقه تنفس داده شود.

(گفتند - صحیح است)

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

نایب رئیس - پیشنهاد آقای دولت آبادی مطرح است.**آقایان ضیاءالملک و دامغانی و ضیاء الواعظین و عدل‌الملک** موافقت (گفتند بلی)**جمعی از نمایندگان** - مذاکرات کافی است رأی بگیریید.**دولت آبادی** - بنده توضیح دارم بعد از توضیح رأی بگیریید.**نایب رئیس** - توضیحاتی در پیشنهاد خودتان فرمودید کسی هم که با پیشنهاد شما مخالفت نکرد که اشتباه شده باشد. بنابراین اگر توضیح نظامنامه ایست بفرمائید.**دولت آبادی** - تذکر میدهم آقایان دوسه پیشنهاد است که بمجلس تقدیم شده یکی از بنده و یکی از آقای داور و دیگری از آقای رئیس‌التجار همه هم مفادش در حقیقت یکی است و خود آقایان پیشنهاد کنندگان هم موافقت که یک کمیسیون برای رسیدگی بآن موضوع تشکیل شود.**نایب رئیس** - چون این لوایح يك طرح‌های مختلفی است باید در هر يك جدا گانه رأی گرفت هجلاً این رأی میگیریم آقایان بیکه موافقت قیام فرمائید. (اغلب قیام نمودند)**نایب رئیس** - تصویب شد. پیشنهاد آقای داور راجع به ...
شریعتمدار دامغانی - اجازه

ميفرمائيد

نایب رئیس - بفرمائید.دامغانی بنده راجع بپیشنهاد آقای داور در موضوع موادش تقاضای تجزیه میکنم که یکی یکی رأی گرفته شود.
نایب رئیس هنوز مطرح نشده است بعضی از نمایندگان جلسه را ختم کنید.

داور بماند برای جلسه آتی.

نایب رئیس - با ختم جلسه مخالفی نیست؟**جمعی از نمایندگان** - خیر.**نایب رئیس** جلسه را ختم می‌کنیم. جلسه آتی سه شنبه ساعت و نیم قبل از ظهر.

اولاً پیشنهاد آقای داور. ثانیاً پیشنهاد شاهزاده شیخ‌الرئیس راجع بطبع و نشر دوسیه بوداغانس و انتخاب کسری کمیسیون ها که پریروز هم اعلام شد کمیسیون معارف دوفتر. کمیسیون داخله دوفتر. کمیسیون نظام یکفتر. کمیسیون عدلیه یکفتر. کمیسیون نفت سه نفر.

آقای مشار اعظم (اجازه)

مشار اعظم - آقای دامغانی چند روز قبل يك پیشنهادی راجع بترجمه کتب کردند و بکمیسیون مبتکرات مراجعه شد و از قرار معلوم هنوز کمیسیون مبتکرات تشکیل نشده است که باین قضیه توجه کند در صورتیکه در مجلس هم طرف توجه واقع شده خواستم تذکر بدهم که بکمیسیون مبتکرات یاد آوری شود که کمیسیون مبتکرات زودتر تشکیل شده و در آن نظری نموده و راپرتش را بدهند.

نایب رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

آقا شیخ محمدعلی طهرانی در این جلسه بنا بود آقای وزیر معارف حاضر شوند از برای جواب دادن راجع بمعارف آذربایجان تقاضای کنم تذکر داده شود که برای جلسه بعد حاضر شوند.

نایب رئیس - بدولت شرحی نوشته میشود که آقایان وزراء برای جلسه بعد حاضر شوند.

آقای یاسائی.

(اجازه)

یاسائی - تقاضای میکنم راپرت کمیسیون عدلیه راجع باختیارانی که باید بکمیسیون عدلیه داده شود جزو دستور جلسه آتی شود.

نایب رئیس - مخالفی نیست با این پیشنهاد. (گفتند خیر)**نایب رئیس** - جزو دستور خواهد شد.

آقای اخگر

(اجازه)

اخگر اینکه فرمودند پیشنهاد آقای دامغانی بکمیسیون مبتکرات فرستاده شده و جواب داده نشده کمیسیون مبتکرات در مدت پانزده روز که وقت دارد رسیدگی میکند و اگر يك لوايعی میماند بعد از پانزده روز بدلیل این است که با دولت بایستی مذاکره شود و برای کسب تحقیقات و اطلاعات طول میکشد.

نایب رئیس - آقای آفا سید یعقوب (اجازه)

آفا سید یعقوب بنده خواستم عرض کنم که پیشنهاد آقای رئیس‌التجار جزو دستور گذارده نشده در صورتیکه در عرض بیست و چهار ساعت طبع و توزیع میشود و این مسئله هم فوری بود که آقایان میخواستند در همین جلسه تمام شود خوبست این را هم جزو دستور قرار بدهید که روز سه شنبه تکلیفش معین شود.

نایب رئیس - چون عده برای مذاکره کافی نیست گمان می‌کنم باید بقیه دستور را از روز بعد معین کنیم. (مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد.)**نایب رئیس مجلس شورای ملی** سهام السلطان

منشی اقبال‌المالک

منشی - معظم السلطان

جلسه هفتاد و چهارم**صورت مشروح مجلس****یوم سه شنبه پنجم عقرب****یکهزار و سیصد و سه****مطابق بیست و نهم شهر****ربیع الاول یکهزار و****سیصد و چهل و سه**

مجلس دو ساعت و نیم قبل از

ظهر بریاست آقای مؤتمن‌الملک

تشکیل گردید

(صورت مجلس یوم یکشنبه سوم)

عقرب را آقای اقبال -

المالک قرائت نمودند

رئیس - آقای شریعت زاده

(اجازه)

شریعت زاده - بنده بعد از تصویب

صورت مجلس عرضی دارم

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)**حاج میرزا عبدالوهاب** - بنده

هم بعد از تصویب صورت مجلس عرضی دارم

رئیس - آقای دامغانی

(اجازه)

شریعتمدار دامغانی - بنده قبل

از دستور عرضی دارم

رئیس - آقای رهنما

(اجازه)

رهنما - اسم بنده راجزودیر آمد.

گان بی اجازه ثبت کرده‌اند در صورتی که بنده دیروز اجازه خواسته بودم ممکن است عطف توحهی بفرمائید که اصلاح بشود

رئیس - مراجعه شده است به کمیسیون اگر کمیسیون اجازه داد اصلاح میشود.**رئیس** - آقای محمدولی میرزا

(اجازه)

محمدولی میرزا - بنده در صورت

مجلس عرضی ندارم

رئیس - آقای دولت آبادی

(اجازه)

دولت آبادی - مراد بنده از انتخاب

انتخاب جمعی از شنب بود مطابق ماده ۲۲ نظامنامه داخلی

رئیس - آقای طهرانی

(اجازه)

آقا شیخ محمدولی طهرانی -بنده نظر بکسالتی که داشتم یک هفته اجازه خواستم آقای امیراعلم هم شاهدند که مرض بودام بفرمائید با اجازه بنویسند ...
رئیس - میدانید این اجازه ها با